

IN MEMORIAM

Davor Domančić

CVITO FISKOVIĆ (1908.-1996.)

UDK: 7.072 : 929 Fisković, C.
Primljeno: 1. II. 1997.

Davor Domančić
21000 Split, HR
Mihanovićeva 3

Dana 12. srpnja godine 1996. umro je u svom domu u Splitu Cvito Fisković. Rođen je u Orebićima na Pelješcu na Badnji dan godine 1908. Nakon klasičnog školovanja u Dubrovniku i studija povijesti umjetnosti i arheologije u Zagrebu, dolazi u Split godine 1936., gdje započinje svoj rad te ostaje u njemu sve do smrti. Tako je čitav svoj radni vijek proveo u tom gradu i s pravom postao njegovim zaslužnim građaninom.

U Splitu je započeo raditi u Arheološkome muzeju gdje je stekao znanja u svojoj struci, upoznavajući istodobno bogatu spomeničku baštinu s kojom je ostao povezan cijeloga svojeg radnog vijeka. U tom je poslu usko surađivao s Ljubom Karamanom kao već zrelim povjesničarom umjetnosti i konzervatorom. Odmah je započeo s objavljivanjem svojih radova o spomenicima kulture, pa je tako već na početku pisao o problemima zaštite Dioklecijanove palače i uređenja obale pred njom u Splitu. Doktorirao je na Zagrebačkom sveučilištu 1938. godine s temom o korčulanskoj stolnici. U tom je radu iskazao svoj način znanstvenog rada koji se temelji na

Cvito Fisković (Foto: Ž. Bačić)

obradi arhivske građe i stilskom vrednovanju spomenika, način kojim se temeljito i suštinski obrađuje jedno umjetničko djelo iz prošlosti.

Nakon Drugoga svjetskog rata postao je godine 1945. ravnateljem ondašnjega Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju (kasnije Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Splitu), koji je svojim djelovanjem obuhvaćao područje od Zadra do Dubrovnika. Na taj je način i dužnošću pokrивao područje južne Hrvatske koje je bilo u djelokrugu njegova stručnog i znanstvenog zanimanja. Tu je ostao do kraja svog života, da bude uvijek u neposrednom dodiru sa spomeničkom baštinom i na njezinu izvorištu, ne prihvativši zbog toga ni mjesto sveučilišnog profesora u Zagrebu koje bi ga bilo udaljilo od predmeta njegova zanimanja.

Odmah na početku započeo je s obnovom spomenika kulture, bilo onih koji su razrušeni u proteklom ratu ili onih koji su stoljećima ostali zapušteni i bili prepušteni propadanju. Širio je spoznaju o njihovoj vrijednosti i nužnom popravku i spašavanju, da se očuva svjedočanstvo hrvatske samobitnosti u ovim krajevima. Smatrao je da je obnova spomenika kulture rodoljubni izraz svakog Hrvata.

Fisković je započeo radove na obnovi Dioklecijanove palače, najznačajnijega spomenika u Dalmaciji, na uređenju osnovnih vanjskih zidova i rekonstrukciji Istočnih (srebrnih) vrata, te započeo iskopavanje podruma, koji su se prvi put pojavili u svojoj izvornoj monumentalnosti. Tim je poslom objavio sazrelu konzervatorsku misao o čuvanju svih vremenskih i stilskih slojeva u razvoju Splita koji zorno prikazuju višestoljetni razvoj grada od carske palače do suvremenog razdoblja, koja će se misao potom primjenjivati i u ostalim sredinama u Hrvatskoj.

U Splitu je još obnovio crkvu sv. Mikule u Velom varošu i onu sv. Eufemije pred sjevernim zidom Dioklecijanove palače. Istražio je do kraja sve razvojne faze tih zdanja i na osnovi toga obavio njihovu konzervaciju i obnovu. Time je pružio nove spoznaje o ranosrednjovjekovnom graditeljstvu, koje je svoj vrhunac doseglo upravo u Dalmaciji.

Obnavljao je gradske zidine u Dubrovniku i zgradu Divone, vrednujući u njoj bitne odlike graditeljstva 15. i 16. stoljeća, miješanja gotičkoga i renesansnoga sloga u istovremenoj izgradnji u Gradu, što je bila odlika graditeljstva i u ostalim dijelovima Dalmacije; u svojim radovima Cvito Fisković je temeljito rasvijetlio i obradio upravo ovu odliku dalmatinskoga graditeljstva. Radio je na zidinama u Korčuli i obnovio renesansnu Vijećnicu u tom gradu porušenu u bombardiranju u prethodnom ratu. U Zadru je obnavljao zgradu Gradske straže i romanički zvonik Sv. Marije, a u Šibeniku tamošnju stolnicu i gradske zidine te poduzeo nadasve veliki zahvat obnove renesansne Vijećnice, potpuno porušene u bombardiranju grada.

Ta presudna odluka o obnovi šibenske Vijećnice, za koju se Cvito Fisković zalagao i koju je izborio, predstavljala je novu vrijednost u zaštiti spomeničke

